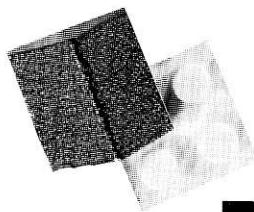

ANNO 1987

BEWONERSORGANISATIES EN DE STADSVERNIEUWING

BEWONERSORGANISATIES EN DE STADSVERNIEUWING

ANNO 1987

Geschreven door:
Piet Huiskens, Nel ten Boden, Arie Reinbergen

Rotterdam,
april 1987

INLEIDING

1

In dit boekje gaan we in op ontwikkelingen in de stadsvernieuwingspraktijk zoals we die in Rotterdam kennen. Ons lijkt de conclusie op z'n plaats dat die praktijk aan het veranderen is en onder druk is komen te staan.

Daarmee is ook de positie van de bewonersorganisaties ter diskussie komen te staan, want in veel wijken ontlenen zij hun positie voor een groot deel aan de voortgang van de stadsvernieuwing.

Wij zullen ons in dit boekje echter niet alleen beperken tot het beschrijven van knelpunten, maar zullen ook een perspectief bieden voor hoe we de huidige praktijk kunnen bijsturen.

2

ALLERERST MAAR IETS OVER DE KNELPUNTEN DIE WE SIGNALEREN

We hebben te maken met een Rijksbeleid dat niet in ons voordeel werkt. Dagelijks plukken we daar de zure vruchten van in de vorm van hogere huren en krappere budgetten waarvoor soberder en efficiënter moet worden gebouwd. Daarnaast wordt ook aan de contingenten geknabbeld en aan het subsidiestelsel. Kortom, in vergelijking tot een aantal jaren geleden zijn de omstandigheden waaronder de stadsvernieuwingssproductie moet plaatsvinden er niet beter op geworden.

Daarnaast tekenen zich stedelijk een aantal politieke ontwikkelingen af die de stadsvernieuwingsspraktijk beïnvloeden. Stadsvernieuwing is voor de gemeente niet meer prioriteit nr. 1, maar is één van de prioriteiten van de gemeente geworden.

De dienst Volkshuisvesting werkt binnen de marges die het Rijksbeleid toelaat en Vermuelen is moeilijk naar Den Haag te krijgen om die marges op te rekken.

En de meest recente ontwikkeling is dat het Projektgroep-model lijkt te worden gepasseerd want de politieke besluitvorming over de huren, de budgetten, de differentiatie en de toewijzing vindt direct in de Stuurgroep plaats.

Bovenstaande ontwikkelingen roepen in de kring van bewonersorganisaties veel onrust en onvrede op. Er tekent zich een praktijk af die uitgaat van minder individuele keuzes. Hier en der wordt al de vraag

gesteld of de kwaliteit die wordt geboden nog wel opweegt tegen wat men er voor moet gaan betalen.

En op de centralistiese besluitvorming van de gemeente hebben de wijken tot nog toe geen antwoord gehad. In de Stuurgroepvergaderingen is VH koning, stemt de politiek met de voorstellen in en taaien wij teleurgesteld af omdat we geen resultaten scoren.

Maar we moeten verder kijken dan onze neus lang is. Er is meer dan het bovenstaande dat onvrede oproept. Om die oorzaken te benoemen moeten we in de keuken van de wijken kijken en naar hoe we stedelijk met elkaar omgaan.

Al sinds jaar en dag komen de bewonersorganisaties op voor bewonersbelangen, en voor zover dat ooit makkelijk is geweest in de laatste jaren, is dit om allerlei redenen er niet makkelijker op geworden.

In de eerste plaats hebben we te maken met het feit dat men zowiezo moeilijk achter de TV vandaan te krijgen is, men is moeilijker in actie te krijgen dan pakweg tien jaar geleden.

Maar we moeten ook oorzaken zoeken in de veranderde bevolkingsopbouw in de oude wijken. We hebben te maken met grotere verschillen en vaak tegengegestelde belangen op wijknivo. Denk maar aan de inkomensverschillen tussen werkenden en niet-werkenden en aan het verschil in belang tussen huurders en eigenaar-bewoners. Door die verschillen is men niet meer massaal achter eisen als "Woonlasten omlaag" en "Stadsvernieuwing moet" te

krijgen.

Hardnekkig vasthouden aan oude eisenpakketten, oude actie-strategieën en organisatievorming leidt tot isolement van de bewonersorganisaties in eigen wijk. Maar ondanks enkele goede initiatieven, voor de oude aanpak is nog geen nieuwe werkwijze in de plaats gekomen. Kijkend naar de praktijk van extern deskundigen valt op dat er naast het bezig zijn in planteams en het organiseren van inspraak, nog een veelheid aan taken en aandachtspunten bij zijn gekomen. Te denken valt aan aanpak partikulier bezit, onteigening, problematiek van eigenaar-bewoners, woonwensen en belangen van *specifieke groepen als ouderen, jongeren en migranten en het ontwikkelen van akkommodaties voor voorzieningen en scholen.

Maar lukt het wel om voldoende tijd en aandacht voor dit type werkzaamheden vrij te maken, in combinatie met het produktiewerk? En zijn we wel voldoende toegerust voor de genoemde klussen?

Daarbij komt dat de stadsvernieuwing, ooit uitgevonden als instrument tegen de totale verpaupering in de oude wijken, is verengd tot een volkshuisvestingsaanpak. Ondanks het feit dat tendensen als welzijn, onderwijs, werkgelegenheid en woonomgeving in beleids- en actieplannen nog worden genoemd als aandachtspunt, blijkt in de praktijk dat het leeuwendeel van de tijd en aandacht gestoken wordt in renovatie en nieuwbouw. Is dat wel terecht? Moeten we het niet op een andere boeg gaan gooien en zo ja, HOE DAN?

Ook de interne verhoudingen roepen vragen op. De beroepskrachten draaien in de planteams mee, zij bezitten de kennis en informatie. Zij voeren de onderhandeling en hebben de contacten binnen het ambtelijk apparaat, maar hoe verhoudt zich dat tot het feit dat we vinden dat bewoners op hoofdpunten het beleid moeten kunnen bepalen. En als wij naar de bewoners kijken, kunnen we dan wel iedereen over een kam scheren? Zit er niet een levensgroot verschil tussen hen die, vaak al jaren, aktief zijn en de mensen die als consument belang hebben bij het stadsvernieuwingsproduct?

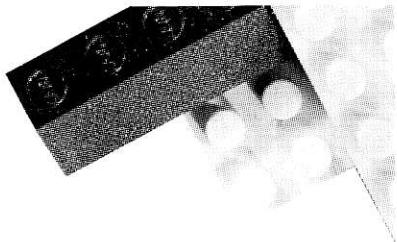
Maar hoe houden we de onderlinge verhoudingen helder en laten we iedereen aan zijn of haar trekken komen?

Om deze opsomming van vragen en knelpunten te completeren, willen we stil staan bij hoe we stedelijk met elkaar om gaan. In de eerste plaats heeft de centralistiese aanpak van de gemeente ons overvallen. We hebben daar nog niet iets goeds tegenover kunnen zetten wat ons winst doet boeken.

En in de tweede plaats hebben we stedelijk altijd te maken met een optelsom van eigen wijkbelangen, waar vaak lang aan wordt vastgehouden en moeilijk op één lijn te krijgen zijn. Ook komt het niet zelden voor dat na stedelijke besluitvorming er op de werkvlloer toch weer gesjoemeld wordt. Kortom, wat is dan de waarde van zo'n stedelijk standpunt en als er met de politiek en VH onderhandeld wordt, namens wie gebeurt dat dan?

De onmacht en de onduidelijk-

heid die deze situatie oproept uit zich niet zelden in gekanker op elkaar en in onderling wantrouwen. Als deze situatie langer voortduurt slaat dit als een boomerang op de wijken terug. We boeten aan kracht in, worden niet serieus genomen, terwijl de tijd dat je het in de eigen wijk kon regelen al lang achter de rug is. Al met al, is er dus nogal wat waar we het met elkaar over moeten hebben. Wij zijn van mening dat het praten over deze problematiek niet vrijblijvend kan zijn. De handschoen moet opgepakt, doen we dat nu niet, dan is het binnenkort te laat. Zoals Jan Schot verderop in dit boekje zegt: "Het is vijf voor twaalf....."

3

WAAR KOMT DIT INITIATIEF VANDAAN?

Op initiatief van het IOR zijn we in oktober '86 met een aantal extern deskundigen, opbouwwerkers en stedelijk werkers van R.O.B. en I.O.R. bij elkaar gaan zitten. Bij de samenstelling van het gezelschap werd rekening gehouden met verschillen tussen 1e en 2e ring, verschil in positie van opbouwwerk en extern deskundigen en het feit dat de problemen zowel op wijknivo als stedelijk manifest zijn. De groep wilde zicht krijgen op wat er mis is en hoe daar een aanpak tegenover gezet kan worden.

Verder lag het in de bedoeling het initiatief te verbreden naar zowel bewoners als andere beroepskrachten uit de wijken. We moesten dus ook nadenken over de vorm waarin een en ander aan de orde moest worden gesteld.

WAAR MOETEN WE REKENING MEE HOUDEN?

4

Intussen heeft de groep z'n werkzaamheden afgerond en is het onze taak om de resultaten met de wijken te bespreken. Duidelijk is dat de problematiek die we aanslingerden nogal breed is. We kunnen niet alles tegelijk aanpakken en bovendien moeten we er rekening mee houden dat elke wijk op een eigen manier over de stadsvernieuwing praat.

Daarbij komt dat we aantal problemen onder stedelijke regie kunnen bespreken, maar dat op andere punten de regie in de verschillende wijken moet liggen.

Dit alles vraagt dus om een duidelijke bespreekroute, hier komen we later in dit boekje op terug.

WAT VOOR AANPAK STAAT ONS VOOR OGEN ?

5

Nu duidelijk is wat wij als knelpunten signaleren en we hebben uitgelegd waar ons initiatief vandaan komt, gaan we in op wat wij als oplossing van de knelpunten zien.

We schetsen die oplossing in hoofdlijnen. Uitwerken dient later te gebeuren. Laten we eerst maar proberen elkaar te vinden op deze hoofdpunten.

Samengevat komt de problematiek waar we voor staan op de volgende feiten en knelpunten neer:

1. knelpunten die te maken hebben met het beleid van Rijk en gemeente m.b.t. de produktie-omstandigheden (huren, kwaliteit, differentiatie, toewijzing en subsidiebeleid)
2. knelpunten m.b.t. de stede-

lijke organisatie:

- a. we hebben geen antwoord op de centralistiese benadering van de gemeente
 - b. er is te weinig samenwerking tussen de wijken
3. knelpunten m.b.t. de produktie op wijknivo:
 - a. de produktie slurpt veel tijd en aandacht op
 - b. in inspraakprocedures valt er minder te kiezen
 4. ander werk komt te weinig uit de verf. We hebben het dan over werk op het vlak van de huisvesting (eigenaar/bewoners, onteigening, belangen van specifieke groepen en huurdersorganisatie) Maar ook over werk op terreinen als woonomgeving, werkloosheid, migrantenorganisatie, welzijn en onderwijs enz.
 5. bewonersorganisaties dreigen in een isolement te komen. Oude eisen werken niet meer als bindende kracht in de wijk; eisen moeten bijgesteld. Bewoners moeten weer aan politiek kunnen gaan doen.
 6. bewonersorganisaties zijn kwa vorm niet ingesteld op het omgaan met verschillende, soms tegengestelde belangen en op verbreding van activiteiten. De verhouding tussen bewoners en beroepskrachten is niet helder geregeld.
 7. wat er ook aan stedelijke samenwerking is, beperkt zich tot de produktie. Gezien het feit dat de praktijk aan veranderingen onderhevig is en verbreding noodzakelijk is, is er behoefte aan het stedelijk uitwisselen van informatie

en ervaring op andere terreinen. Tevens ontbreekt er een scholingsprogramma voor beroepskrachten die in het kader van de stadsvernieuwing werkzaam zijn.

Als we aan die knelpunten willen werken, moeten we ervan uitgaan dat niet alles tegelijk opgepakt kan worden.

Een eerste stap in de goede richting lijkt ons om eerst de knelpunten op te pakken die te maken hebben met de stedelijke organisatie en onze verhouding met de politiek.

1. Wij stellen voor tegenover de centralisatie van de gemeente een eigen centrale groep in het leven te roepen die over de produktie-omstandigheden onderhandelt. In het afgelopen jaar is er een aantal keren centraal onderhandeld, maar we misten goede afspraken over de inzet van de onderhandelingen, controle op de onderhandelingen en de uitkomsten en eensgezind optreden van de wijken. We moeten dus afspraken maken over hoe we dat beter kunnen regelen, zodat we sterker staan, werkbare resultaten kunnen boeken en niet tegen elkaar uitgespeeld kunnen worden. Voorwaarde daarvoor is wel dat er dan een werkbaar eisenpakket komt.

Binnen de groep moet uitgegaan worden van een heldere taakverdeling tussen bewoners en beroepskrachten. Bewoners moeten in staat gesteld worden politieke munt te slaan. Beroepskrachten zijn belast met de voorbereiding en de contacten met VH.

2. Door stedelijk rond de produktie-omstandigheden een gesloten front te vormen kunnen we met de gemeente zaken doen m.b.t.:
 - a. de voorbereiding van de besluitvorming rond de produktie-omstandigheden, wanneer komt een bepaalde kwestie op de rol
 - b. de benadering van het Rijk, de politiek moet z'n nek uitsteken richting Den Haag.
 - c. de kwestie waar de gemeente de centrale groep voor moet benaderen en waar ze voor bij de individuele wijken moeten zijn (begrenzing van de taak van de groep)
3. Stedelijk gaat het alleen over randvoorwaarden. De uitwerking en de uitvoering van het beleid is de verantwoordelijkheid van de individuele wijken. Op die kwesties voeren de wijken eigen strategieën richting gemeente evenals op terreinen die niet op het vlak liggen van de produktie-omstandigheden.
4. Door te centraliseren krijgt de projektgroep als het om de produktie gaat een uitwerkings- en uitvoeringsrol. Daarnaast blijft de projektgroep andere taken uitvoeren zoals het maken van beheers-/huisvestings-en bestemmingsplannen en koördinatie van diensten. Verder krijgt de projektgroep een nieuwe taak erbij, namelijk het ondersteunen van nieuwe activiteiten die te maken hebben met de zo noodzakelijke verbreding van de aanpak op wijknivo (ontwikkelen van nieuwe terreinen).
5. Door de produktie-omstandigheden centraal te regelen, is bij het begin van de planvorming duidelijk wat de marges zijn waarbinnen het plan ontwikkeld moet worden. Dit maakt goede konsumentenvoorlichting mogelijk, immers duidelijk is wat men van de gerenoveerde of nieuwe woning mag verwachten.
6. Het oppakken van ander werk en het daardoor aantrekken van andere bewoners zal niet ongemerkt aan de bewonersorganisatie voorbij gaan. Het vraagt om een bijgesteunde organisatievorm en heldere verhoudingen b.v. tussen bewoners en de beroepskrachten. Aandacht voor organisatie-ontwikkeling is dus op z'n plaats.
7. Bij het ontwikkelen van nieuw werk moeten we voorzien dat een ieder in z'n eigen wijk het wiel zit uit te vinden. Immers, dit is niet efficiënt en bovendien kunnen we van elkaar leren.

Op het vlak van de organisatie-ontwikkeling en op het vlak van het ontwikkelen van nieuw werk hebben de wijken zelf het voorrecht, maar kunnen terugvallen op scholings- en informatieve activiteiten vanuit de nieuw op te zetten stichting.

Bij de opzet van die activiteiten kan aangesloten worden bij inmiddels al bestaande initiatieven die stedelijk zijn ontwikkeld. Overigens, moeten we bij de opzet van die stedelijke activiteiten afspraken maken over het traject waarlangs een en ander wordt georganiseerd.

6

TOETSING VAN ONZE IDEEËN

Voordat we onze voorstellen met de wijken gaan bespreken, wilden we onze ideeën toetsen bij een aantal bewoners die kunnen bogen op een lange ervaring op zowel wijk- als stedelijk nivo.

We spraken met:

Jan Schot (Crooswijk)
Riek Schulte (Afrikaanderwijk)
Corrie Ulenberg (Oude Noorden)
Ben Musch (Feijenoord/NE)

Een weerslag van die gesprekken staat op de volgende pagina's.

"Bewonersorganisaties hebben de laatste tijd te veel stil gestaan bij hun eigen wijk", zegt Jan Schot. "Stedelijk hebben de bewonersorganisaties elkaar links laten liggen. Daardoor zijn ons regelingen vanuit Den Haag opgelegd van bovenaf. Je zou dat anders moeten doen. Binnen de oude stadsvernieuwingspraktijk zijn zoveel acties gevoerd, dat er nu een reactie komt van daar heb je hem weer met z'n acties. Dat wil niet zeggen dat je helemaal geen actie meer moet voeren, maar je moet je van te voren wel realiseren dat je actie kans van slagen moet hebben. Als het mislukt ben je zo weer mensen kwijt. De acties moeten een uitstraling naar buiten hebben zodat andere wijken daar ook wat mee kunnen doen."

twaalf, dat moet iedereen begrijpen."

"Er moet niet steeds worden teruggevallen op mensen als Ben, Riek, Corrie of mij. Het zou goed zijn als er andere mensen kwamen die het verhaal vertellen. Als er een sterke bewonersdelegatie is, krijg je vanzelf macht. Dan hoef je niet meer met 1000 man naar de stuurgroep, als de politiek maar weet dat je namens alle wijken praat. Dat moet worden opgebouwd, al krijg je dat niet binnen één dag voor elkaar."

Als we het met Jan hebben over ander werk als stadsvernieuwing binnen de bewonersorganisaties zegt hij onder meer: "Er zou iets stedelijk gedaan moeten worden aan scholing of zoiets als informatie-uitwisseling tussen de wijken over derge-

moet worden gerespekteerd. De wijken moeten natuurlijk zelfstandig naar de politiek kunnen blijven gaan. De lijn van de projectgroep naar de stuurgroep moet overeind blijven. Dan moet de politiek natuurlijk niet kunnen zeggen van er zijn al zoveel zaken gedaan met een stedelijke onderhandelingsclub. Afzonderlijke wijken moeten met hun eigen problemen naar de politiek kunnen blijven gaan."

JAN SCHOT:

het is vijf voor twaalf, dat moet iedereen begrijpen

"Er moet op stedelijk niveau iets worden opgezet. Het is nu of nooit. In de stadsvernieuwing worden allerlei zaken van bovenaf gecentraliseerd en dan kun je twee dingen doen: 1. je maakt daar een hoop stampij over, maar dat werkt niet; 2. doen wat de politiek vergeten is: de decentralisatie niet helemaal overboord zetten maar wel aanpassen. Het is vijf voor

lijke onderwerpen. Zodat wijken met elkaar tot de conclusie kunnen komen van: verrek, zie je nou wel daar in die andere wijken zijn ze ook bezig met onderwijs en werkgelegenheidsposten. Daar hoef je de stadsvernieuwing niet voor om zeep te helpen, dat is helemaal niet nodig. Maar het mag wel eens een en/een-verhaal worden." "De zelfstandigheid van wijken

RIEK SCHULTE:

nieuwing bevindt zich op een hellend vlak. Om dat tij te keren moeten alle wijken gezamenlijk ten strijde trekken. De konkurrentiestrijd onder de wijken moet veel minder worden en de wijken moeten zich aan stedelijke standpunten houden. Alleen maar roepen dat de nieuwbouw betaalbaar moet worden en dat de individuele huursubsidie hoger moet, helpt niet meer. Er moeten realistiese po-

Op die manier zou je beter weten wat er in de verschillende wijken leeft."

Tenslotte praten we nog over het aktief tegengaan van de verpaupering door bewonersorga-

we zullen een realistische koers moeten gaan varen

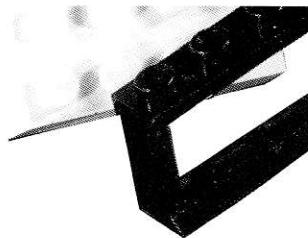
Volgens Riek Schulte is het optreden in de stuurgroep voor wat betreft de stedelijke punten als randvoorwaarden hoog-nivo-renovatie en NKS, nodig aan herziening toe: "Ik heb geen zin om zo door te gaan. We moeten als wijken met elkaar om de tafel gaan zitten en echt vertellen wat er aan de hand is. Je moet per wijk de mensen goed voorlichten en vertellen dat renovatie en nieuwbouw die nu gerealiseerd worden, niet meer gelijk is aan wat er al staat. Die mensen moeten dan zelf maar zeggen of ze wel mee doen. Het zou daarbij het mooiste zijn, als er stedelijke randvoorwaarden kunnen worden vastgesteld. Iedere wijk moet zich daarbij realisties opstellen, anders gebeurt er niets en worden we in de stuurgroep niet meer serieus genomen."

"De uitvoering van de stadsver-

litieke eisen gesteld worden. We moeten stoppen met elkaar als wijken, verkeerd voor te lichten en echte stedelijke standpunten innemen. Solidariteit tussen de wijken moet de basis zijn voor de koalitie. Een koalitie die moet worden aangegaan met het gemeentebestuur, niet met een politieke partij. Er moeten zaken worden gedaan met diegenen die politieke macht hebben." Over het idee hoe de samenwerking tussen de wijken gestalte moet krijgen, heeft Riek duidelijke ideeën:

"Dat zou moeten gebeuren door meer met elkaar te overleggen. Van bijvoorbeeld stedelijke vergaderingen zouden de notulen naar alle wijken gestuurd kunnen worden, zodat niet iemand die op die vergadering is geweest in zijn eigen wijk daarvan verslag hoeft te doen.

nisaties: "Op dat gebied zouden de beroepskrachten, m.n. de eksterne deskundigen moeten worden bijgeschoold. Als wijken met elkaar ervaringen uitwisselen op het niveau van deskundigen, kan dat wat opleveren voor de fase na de stadsvernieuwing. Ook bewoners zouden daar naartoe moeten kunnen. Dat is vooral van belang als je midden in de produktiefase zit, waardoor er vanuit de wijk zelf vaak niet genoeg initiatieven naast de produktie komen."

Als we Ben Musch het idee voorleggen om de produktie goed te regelen d.m.v. centrale randvoorwaarden die stedelijk worden vastgelegd, zodat er binnen je wijk ruimte ontstaat om andere zaken goed aan te pakken reageert hij als volgt:

gemeente als een soort schild gebruikt kunnen worden. Er zal dus goed uitgekeken moeten worden dat de gemeente op deze wijze haar eigen beleid niet gaat legitimeren." Er zijn, volgens Ben, onderwerpen die de politiek moet op-

lastenproblematiek) moeten stedelijk worden aangepakt en weer politiek worden gemaakt. Tegelijkertijd moet er binnen de PvdA dan een klimaat komen zodat er een voedingsbodem ontstaat. Want ".....al gooij je het duurste graszaad op tegels dan komt daar nooit iets op. Bewoners hebben vaak genoeg de hand naar die PvdA uitgestoken, daar hebben we lamme handjes aan overgehouden.

We moeten als Rotterdam gezamenlijk laten zien aan het Rijk, dat we achter onze ideeën staan."

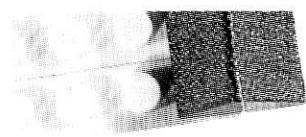
We vragen Ben hoe je het eerdergenoemde nadeel van de legitimering zou kunnen voorkomen. "Dan zullen er in de wijken mensen geschoold moeten worden, vooral nieuw aan te boren kader. Zodat er op de wijk toegespitste politieke verhalen in de stuurgroep kunnen worden gehouden vanuit elke wijk. Ook kan je zo voorkomen dat een onderhandelingsclub gaat zweven. Dat moet groeien en daar is dus tijd voor nodig. Voor een goede controle van de onderhandelingsclub moet je naast de scholing ook een goed organisatorisch kader hebben. Stedelijk kunnen dan de grote lijnen worden bepaald en in de wijken, in de projectgroepen, worden specifieke wijkeisen geformuleerd."

"Wat we goed voor ogen moeten houden is dat als je met de politiek een coalitie wilt vormen, moet je zorgen dat de beide partners gelijkwaardig zijn. Als het moet, kunnen wij ook met een konfliktmodel werken. Dat is iets wat een stedelijke klub scherp voor ogen moet houden. De coalitie zou zo niet als een dwangbuis hoeven te werken."

al gooij je het duurste graszaad op tegels, dan komt daar nooit iets op.

Ben: " Dat wijkt in feite nog niet af van je wijkwensen ten aanzien van de stadsvernieuwing. Maar er zit een levensgroot gevaar in. Je krijgt een voor de politiek aanspreekbare klub die gekompromitteerd zou kunnen worden, misschien zelfs wel dingen die ze helemaal niet willen. Je vraagt dan bij die onderhandelingen een soort mandaat. Gaat dat fout, dan moeten de wijken in actie komen. Zo'n onderhandelingsclub zal door de

pakken, bijv. de huren, daar kan de gemeente los van het Rijk invloed op uitoefenen. Met name binnen de PvdA zou daar meer aandacht aan besteed moeten worden. Op die manier zouden kommissievergaderingen weer inhoud kunnen krijgen. Want zoals het nu gaat, gaat het rond uit slecht. Om dat te veranderen moet er van onze kant een goed verhaal komen. Randvoorwaarden voor de stadsvernieuwing (kwaliteitsgarantie, woon-

Over de stadsvernieuwingsproductie is Corrie Ulenberg duidelijk: "Het bouwen gaat zo-wiezo door. Als wij het niet doen, dan doet Volkshuisvesting het. Als het zo is dat de mensen kleiner en kwalitatief minder bouwen aksepteren, dan doe je dat. Beroepskrachten moeten binnen die nieuwe marges werken. In een boycot geloof ik nu niet. De eisen die gesteld worden moeten realisties zijn. Je mag de mensen niet belazeren. Krijg je de mensen dan nog niet achter de T.V. vandaan, dan moeten ze maar op de blaren zitten."

CORRIE ULENBERG:

we zullen weer bij de geraniums moeten beginnen.....

De afregeling van de stadsvernieuwing op hoofdpunten door middel van een stedelijke onderhandelingsgroep gaat Corrie aan het hart: "Het is in wezen hartstikke verdrietig. Zo'n afregeling zal betekenen dat je op wijknivo de zaak iets zal moeten laten vieren. Het lijkt wel of we woningen hebben met gouden daken en gouden kranen. Je moet nu bijvoorbeeld al kleine slooplokaties gaan vergroten om haalbare projecten te krijgen.

Maar we moeten wel stedelijk gaan onderhandelen. Er zal dan wel een lijn getrokken moeten worden, niemand moet uit de band gaan springen. Daarnaast moet er natuurlijk ook een goede controle op de onderhandelingsgroep zijn. Dat is een absolute voorwaarde. Iedereen moet kunnen blijven snappen wat er aan de hand is en hoe dat gegaan is."

De stadsvernieuwing blijft een stokpaardje van Corrie, maar zij is toch van mening dat bewonersorganisaties de bakens wat moeten verzetten:

"Je moet als bewonersorganisatie proberen om direct te scorren binnen je wijk via bloembakken of via problemen rond vuilniszakken. Als je dat gaat uitzoeken dan komen veel kleine problemen naar voren die de mensen ontzettend ergeren. We moeten weer bij de geraniums beginnen. De mensen moeten dan wel zelf de bakken met die geraniums en petunia's ophangen. Het moet uit de bewoners zelf komen en men moet zich betrokken voelen bij wat er dan gebeurt in je eigen straat. Als de mensen het niet meer begrijpen, wat je als bewonersorganisatie doet, dan verlies je ze. Dan gaan ze andere dingen doen, bijv. in de klubhuizen.

De stadsvernieuwing mogen we natuurlijk niet helemaal uit het oog verliezen. Er moeten goede afspraken worden gemaakt met Vermeulen, zodat iedereen weet waar men aan toe is en dat kan stedelijk gebeuren. De opzet van een goede stedelijke organisatie kan nog een taaie strijd opleveren. We zullen ervoor moeten zorgen dat spanningen zoveel mogelijk vermeden worden".

"Het bouwen voor de buurt blijft voor mij belangrijk. Dat heeft direct te maken met de woonlasten. De woonlasten dreigen onbetaalbaar te worden. Die strijd mag nooit op de achtergrond raken, de belangstrijd moet doorgaan."

7

en nu verder.....

Uit de gesprekken met Jan, Riek, Corrie en Ben trekken we de conclusie dat zij vinden dat we met onze ideeën op het goede spoor zitten.

In de komende weken nemen we contact op met de wijken om naar aanleiding van dit boekje te praten. We hebben voor die individuele benadering van de wijken gekozen omdat elke wijk op z'n eigen manier praat over de stadsvernieuwing en in een groot aantal wijken eigen discussies gestart zijn over hoe het verder moet met de S.V. en de positie van de bewonersorganisatie.

Bij die ontwikkeling willen we aansluiten.

Verder zijn we ons ook bewust van het feit dat wat wij voorstellen in elke wijk andere vorm zal gaan krijgen.

Een aantal van de stappen die wij voorstellen kunnen onder stedelijke regie plaatsvinden, b.v. het instellen van de onderhandelingsgroep en het opzetten van scholings- en informatieprogramma's.

Maar het oppakken van nieuw werk en het afwegen van hoeveel tijd men nog in de uitvoering van de produktie wil steken is een zaak van de wijk. Bij het laatste zal de fase waarin de S.V. zit een belangrijk criterium zijn. Voor de stappen die we stedelijk kunnen zetten willen we met de volgende werkrouwe werken:

1. april, mei gesprekken in de wijken

2. juni besluitvorming rond de stedelijke groep

3. rond de zomervakantie willen we een start maken met de opzet van scholing en informatiebijeenkomsten die in het nieuwe seizoen van start moeten gaan.

Zijn jullie het eens met het instellen van die groep en zo ja, welke voorwaarden moeten we eraan verbinden?

4. hoe willen jullie aan verbreding gaan werken? Kunnen jullie (oriënterend) al aangeven wat je van stedelijke ondersteuningsactiviteiten op dit vlak verwacht.

8

Voorbereiding van de gesprekken in de wijken

Ter voorbereiding van de gesprekken in de wijken hebben we een aantal vragen bedacht die we willen bespreken, t.w.:

1. kunnen jullie je vinden in de beschrijving van de huidige situatie?

2. kunnen jullie je vinden in de aanpak die ons voor ogen staat?

3. in onze ogen is het regelen van de stedelijke onderhandelingsgroep de eerste stap.

9 TOT SLOT

Met dit boekje willen we een aanzet geven voor een nieuwe wending in de stadsvernieuwingsspraktijk.

Een praktijk die antwoord moet geven op de problemen die bewoners aangeven.

Immers, het voortbestaan van de bewonersorganisaties in Rotterdam staat en valt bij het feit dat we aansluiten bij wat in de wijken leeft om van daaruit een factor van belang te kunnen zijn in de Rotterdamse politieke arena.

We zijn ons ervan bewust dat we veel van de wijken vragen. Maar als we nu het roer niet

omgooien, dan missen we de boot bij de volgende onderhandelingen over de produktievoorwaarden, dus veel keus hebben we niet.

Het relativieren van de produktie is geen ontkenning van het belang van de voortgang van de produktie, maar moet gezien worden als een manier om in de wijken aan de stadsvernieuwing weer nieuwe inhoud te geven.

Rotterdam, april 1987

Lijst van medewerkenden:

In de voorbereidingsgroep zaten:

- * Joost Kühne, Hans Thoolen, Rieks Westrik, Aart van Boeijen,
Rob Siebeling, Rob Bos, Piet Huiskens, Arie Reinbergen en
Nel ten Boden

Wij hebben gesprekken gevoerd met:

- * Jan Schot, Riek Schulten, Corrie Ulenberg en Ben Musch

Het boekje is geschreven door:

- * Piet Huiskens, Arie Reinbergen en Nel ten Boden

En we bedanken Loes van Dongen en Jim van der Put voor het
type-werk en de lay-out.